

נעשה ונשמע לפרשת יתרו

הרב יצחק דור - ראש הישיבה

אחד הדברים הגורמים להתפעלות גדולה של חז"ל מבני ישראל היא היכולת לומר "נעשה ונשמע". במבט ראשוני הצירוף הזה אכן לא הגיוני, קודם כל שומעים ולאחר מכן עושים וכאן ישנה אמרה ההופכת את הסדר הרגיל של המציאות. מה משמעותה של ההפיכה הזאת?

הסברים רבים ניתנו לכך החל מחז"ל דרך הראשונים ועד הפרשנים האחרונים. בעיונינו הפעם נביא את הרעיון של השפת אמת, בתורה שאמר בשנת תרנ"ו:

"נאמר בגמ' שבת פח עא' על הפסוק "כתפוח בעצי היער כן דודי בן הבנים". למה נמשלו ישראל לתפוח, מה תפוח פרוי קודם לעליו, כך הקדימו ישראל נעשה לנשמע. ונראה שהענין אחד הוא, ענין פרוי קודם לעליו הוא כפי מה שמצאנו בתורתו של הבעל שם טוב לראות בכל מעשה לעשות עבודת הבורא יתברך מיד ולא לשם הכנה!".

אמנם יש דברים הנראים כמו הכנה כמו שאדם אוכל כדי שיהיה לו כח לעבודת הבורא, מכל מקום הצדיק צריך לעשות באכילה עצמה עבודה ותיקון... ובני ישראל שהם מיוחדים לדרך התורה הקדימו נעשה לנשמע, שבאמת השמיעה עצמה, גם שמטרתה היא כדי לדעת איך לקיים את מצוות ה', מכל מקום מצד עצמה היא עצמה מעשה".

בעקבות דברי השפת אמת מתבאר כי במתן תורה מתחדש רעיון יוצא דופן. מה שחשוב זה לא רק מבחן התוצאה. גם ההכנה והדרך היא מעשה, וגם השמיעה הוירטואלית היא מעשה! לפי השפת אמת בתפיסה התורנית כל הדברים היומיומיים שאנחנו עושים בשביל משהו, יכולים לקבל מעמד של תורה! חשיבותם היא לא כבסיס למעשה התורני, אלא הדרך היא מעשה תורני בעצמו.

עולם כזה שנפתח במתן תורה הוא בסיס להפיכה הלכתית לדוגמא "שאין אומרים לו לאדם חטא כדי שיזכה חברך", ולאמירה "כי המטרה אינה מקדשת את האמצעים". זה בתחום ה"לא תעשה". ובתחום העשה ישנה הכנה שכל מעשה בעולם היומיומי יכול להתקבל כמעשה ערכי וקדוש בפני עצמו גם אם אין תוצאות מיידיות נראות לעין לעבודה זו.

כאן התחדש הענין של "לשמה" שמלווה את העם היהודי ממתן תורה עד ימינו.

לענ"ד במפגש הראשון של הקב"ה עם משה בסנה, הראה לו הקב"ה את הנקודה הזו בבירור. הסנה בוער באש, אבל הוא איננו אוכל. הסנה איננו חומר בעירה ולהבה, הוא איננו כלי המשמש חומר גלם לאש. הסנה כאמצעי נשאר שלם ולא נשרף ומלמד שגם הדרך היא חשובה והיא בעלת משמעות.

שבת שלום ומבורך!